

ДОВІДКА

щодо проєкту Закону України «Про міжнародний рекрутинг до Сил оборони України»

Проблема

За даними Військового омбудсмана, у складі Сил оборони України воюють близько 16 тисяч іноземних добровольців щонайменше з 72 держав, що становить близько 2 відсотків особового складу. Держава поставила значно вищі цілі: Програмою діяльності Кабінету Міністрів України передбачено 1 000 контрактів з іноземцями щомісяця у 2026 році, а в липні 2026 року визначено завдання укомплектувати іноземними добровольцями від 30 до 50 відсотків піхотних і штурмових посад. Фактично у лютому 2026 року укладалося близько 600 контрактів на місяць.

Обмеженням є не брак охочих - у листах очікування окремих з'єднань перебувають тисячі кандидатів, - а пропускна спроможність держави:

регулювання розпорошене між законом, указом Президента України та постановами Уряду, Національна гвардія України працює за окремим експериментом, розвідувальний орган Міністерства оборони України - за власними процедурами;

спеціальна перевірка іноземців триває до одного місяця, а строки решти етапів не встановлені;

підрозділи з готовими кандидатами не можуть прийняти їх через відсутність вакантних посад;

оплата супроводу кандидатів передбачена лише постановою Уряду, без вимог до профілю діяльності посередників, окремої бюджетної програми немає;

Закон «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» поширюється на іноземців лише в частині грошового забезпечення, відпусток і медичної допомоги.

Суть законопроєкту

Спеціальний закон із десяти статей замінює розрізнені постанови та експерименти єдиною постійною системою міжнародного рекрутингу для всіх військових формувань. Прикінцевими положеннями вносяться узгоджувальні зміни до п'яти законів. Ключові механізми:

Єдина точка входу. Єдиний реєстр кандидатів: заявка дистанційно та іноземною мовою, вибір військового формування і військової частини, фіксація кожного етапу.

Гарантовані строки. Рішення про допуск - до 10 днів (до 20 днів у разі додаткової перевірки), віза - до 5 робочих днів, контракт - до 21 дня з дня прибуття.

«Посада - за добровольцем». Окрема гранична чисельність 100 тисяч осіб, яка не враховується в чисельність військових формувань; додаткові посади з нормами забезпечення озброєнням вводяться протягом 15 днів за поданням командира.

«Кошти - за добровольцем». Ціна супроводу кандидата - не менше 300 тисяч гривень, єдина для всіх формувань, сплачується частинами за результатом (не менше 40 відсотків - після шести місяців служби або раніше, у разі поранення чи загибелі добровольця). Право на неї мають приватні українські компанії, для яких міжнародний рекрутинг стає окремим видом діяльності зі спеціальним кодом КВЕД, і військові частини, які рекрутують власними силами.

«Чесний контракт». Письмове інформування мовою кандидата про посаду, ризики, виплати й гарантії; контракт із перекладом; заборона обіцянок поза законом; право розірвати контракт після шести місяців служби не може бути погіршене.

Рівні гарантії. Усі права та гарантії військовослужбовців - громадян України, крім суто громадянських, і рівність усіх виплат, що також виключає ознаки найманства за статтею 47 Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій.

Запобіжники. Заборона стягувати плату з кандидатів, обов'язок дотримуватися законодавства держав перебування, забезпечувальний платіж, щоквартальний звіт профільному комітету Верховної Ради України.

Що змінюється

Питання	Зараз	За законопроектом
Правова основа рекрутингу	Постанови Уряду, експеримент для Нацгвардії до двох років	Спеціальний закон для всіх військових формувань
Спеціальна перевірка	До одного місяця	До 10 днів (до 20 - у разі додаткової перевірки)
Штатні посади	Механізму немає	Окремий ліміт 100 тис. осіб, додаткові посади за 15 днів
Оплата супроводу	300 тис. грн за постановою № 872, будь-які юридичні особи; для Нацгвардії не застосовується з 2027 року	Не менше 300 тис. грн за законом для всіх формувань; приватні компанії зі спеціальним КВЕД і військові частини
Соціальні гарантії	Грошове забезпечення, відпустки, медична допомога, одноразова допомога	Усі гарантії військовослужбовців, крім суто громадянських
Посвідка після служби	6 місяців	12 місяців
Дозвіл на імміграцію	Після одного року служби під час воєнного стану	Після шести місяців, поза квотою

Фінанси

За 1 000-3 000 контрактів на місяць видатки на оплату супроводу становитимуть 3,6-10,8 млрд гривень на рік, або 0,08-0,23 відсотка видатків Державного бюджету України на 2026 рік. Частково ці видатки вже здійснюються відповідно до постанови № 872. Грошове забезпечення та одноразова допомога іноземцям уже рівні з громадянами, тому не є додатковими видатками. Держава оплачує лише результат: ціна сплачується тільки за укладені контракти, а не менше 40 відсотків - після шести місяців служби (або раніше, у разі поранення чи загибелі добровольця), тож кошти не витрачаються на тих, хто не став до служби або швидко її залишив. Кожні 300 тисяч гривень означають вмотивованого військовослужбовця, який укладає контракт протягом місяця з дня подання заявки.

Очікуваний результат

Наближення до визначених державою цілей щодо комплектування піхотних і штурмових посад; перетворення тисяч кандидатів у листах очікування на реальне поповнення військових формувань; зменшення кількості дострокових розірвань контрактів; постійно діюче джерело поповнення, яке доповнює комплектування військ громадянами України; зміцнення довіри до України в державах походження добровольців.